

Bakgrunn for vedtak
Savåga kraftverk

Beiarn kommune i Nordland fylke

Norges
vassdrags- og
energidirektorat

Tiltakshaver	Norsk Vannkraft AS
Referanse	201102158-44
Dato	28.06.2017
Notatnummer	KSK-notat 38/2017
Ansvarlig	Øystein Grundt
Saksbehandler	Erlend Støle Hansen

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 09575, Internett: www.nve.no
Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Vestre Rosten 81

7075 TILLER

Region Nord
Kongens gate 14-18

8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvegen. 1B

6800 FØRDE

Region Øst
Vangsveien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

Sammendrag

Norsk Vannkraft søker om å få utnytte et fall i Ytre Savåga på 260 m fra inntaket på 330 moh. ned til kraftstasjonen med utløp på 70 moh. Vannveien er planlagt som en 1000 m lang nedgravd rørgate langs vestsiden av Ytre Savåga. Det søkes også om å overføre vann fra Gleinåga og Indre Savåga. Det er planlagt å oppgradere eksisterende veinett. Det er i tillegg behov for 200 m ny midlertidig vei inn til overføringen av Indre Savåga, 90 m midlertidig vei til overføringen i Gleinåga og 250 m permanent vei til kraftstasjon. Middelvannføringen er 1,2 m³/s og kraftverket er planlagt med en maksimal slukeevne på 2,5 m³/s. Kraftverket vil ha en installert effekt på 5,0 MW og gi en årlig produksjon på 13,1 GWh. Utbyggingen vil føre til en redusert vannføring på en omtrent 7150 m lang strekning av Savåga, Gleinåga og Indre Savåga. Det er planlagt slipp av minstevannføring på 265 l/s fra 1.5 – 30.9 og 55 l/s resten av året.

En utbygging etter omsøkt plan vil gi om lag 13,1 GWh/år i ny fornybar energiproduksjon. Dette er en produksjon som er vanlig for småkraftverk. Selv om dette isolert sett ikke er et vesentlig bidrag til fornybar energiproduksjon, så utgjør småkraftverk samlet sett en stor andel av ny tilgang de senere år. De tre siste årene (2014-16) har NVE klarert drøyt 2,2 TWh ny energi fra småkraftverk. De konsesjonsgitte tiltakene vil være et bidrag i den politiske satsingen på småkraftverk, og satsingen på fornybar energi.

De aller fleste prosjektene vil ha enkelte negative konsekvenser for en eller flere allmenne interesser. For at NVE skal kunne gi konsesjon til kraftverket må virkningene ikke bryte med de føringer som er gitt i Olje- og energidepartementets retningslinjer for utbygging av små vannkraftverk. Videre må de samlede ulempene ikke være av et slikt omfang at de overskrider fordelene ved tiltaket. NVE kan sette krav om avbøtende tiltak som del av konsesjonsvilkårene for å redusere ulempene til et akseptabelt nivå.

Beiarn kommune peker på at det er påvist negative konsekvenser ved utbyggingen, men kommunen mener fordelene er større enn ulempene og går inn for konsesjon. **Fylkesmannen i Nordland** har innsigelse til søknaden om Savåga kraftverk med bakgrunn i at planene vil berøre nasjonalt viktig bekkekløftmiljø, og overføringene/veibygging vil medføre negative konsekvenser for reindrift. **Nordland fylkeskommune** har fremmet innsigelse til søknaden om Savåga kraftverk med begrunnelse i negative konsekvenser for bekkekløfter av middels og stor verdi. **Sametinget** har fremmet innsigelse til søknaden og er kritiske til at det tillates mange utbygginger som belaster reinbeitedistriktet og truer deres naturgrunnlag. **Miljødirektoratet** mener tiltaket ikke kommer i konflikt med beskyttelsesregimet for nasjonale laksevassdrag gitt at det blir installert omløpsventil og man har fokus på å unngå gassovermetning. **Statens vegvesen** og **Direktoratet for mineralforvaltning** har ingen merknader til saken. **Nordlandsnett AS** mener det ikke er plass til alle kraftverkene uten betydelige investeringer i overliggende nett. De vurderer å søke fritak fra tilknytningsplikten. **Bodø og Omegns Turistforening** mener området har attraktive turområder, men utbyggingen tar hensyn som gjør den akseptabel. **FNF Nordland** er negative til en utbygging og viser til viktige bekkekløfter, høy artsdiversitet og krevende arter, samt en usikkerhet og potensial for flere krevende og truede arter. **Selfors Grendelag, Selfors Grunneierlag og Kobbåvatn Utmarkslag** er positive til Savåga kraftverk og forutsetter at utbygging vil medføre oppgradering av skogsvei. De mener søker må besørge gjerder der Savåga tidligere har fungert som hinder mot innmark. **Bjørn Vilhelmsen** og **Anne Maren Wasmuth** er positive til Savåga kraftverk, men mener utbygger må sette opp gjerder for småfe og storfe, anleggsarbeider må ta hensyn til beite for dyr og utbygging må skje skånsomt.

Savåga kraftverk vil produsere 13,1 GWh/år og ha en utbyggingskostnad på 3,25 kr/kWh. Energikostnaden over levetiden (LCOE) er beregnet til 0,29 kr/kWh (usikkerhet i spennet 0,25-0,34). Utbyggingskostnaden for prosjektene ligger lavere enn gjennomsnittet i forhold til vind- og småkraftprosjekter som har endelig konsesjon. I vedtaket har NVE lagt særlig vekt på forholdet til naturmangfold og reindrift. NVE mener spesielt overføringene vil medføre inngrep og negative konsekvenser for reindrifta i et viktig område. Overføringene ligger nært flyttlei, i et område som blir tidlig bart og brukes som vår- og tidlig sommerbeite og kalvingsland. NVE har også vektlagt samlet belastning for Saltfjellet reinbeitedistrikt i konsesjonsspørsmålet for Savåga kraftverk. Tiltaket vil fraføre vann fra to bekkekløfter av nasjonal og regional verdi. NVE mener vassdraget er særegent som følge av grottesystemene, de høye biologiske verdiene og potensial for ytterligere sjeldne og trua arter. NVE kan ikke se at det finnes realistiske avbøtende tiltak som reduserer ulempene reindrift og biologisk mangfold i tilstrekkelig grad. NVE mener søknaden er i strid med Olje- og energidepartementets *Retningslinjer for små vannkraftverk* ved at den berører naturtyper Norge har internasjonalt ansvar for.

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at ulempene ved bygging av Savåga kraftverk er større enn fordelene. Kravet i vannressursloven § 25 er ikke oppfylt. NVE avslår derfor søknaden fra Norsk Vannkraft om tillatelse til bygging av Savåga kraftverk.

Øvrige forhold som er tatt opp av høringspartene gjelder i større grad krav til vilkår og avbøtende tiltak eller andre forhold som ikke er av betydning for vår konklusjon. Grunnet avslaget er ikke disse drøftet her.

Innhold

Sammendrag	1
NVEs oppsummering av sakene i Beiarn kommune	3
Oversiktskart småkraftpakke Beiarn	4
Søknad	5
Høring og distriktsbehandling	8
NVEs vurdering	21
NVEs konklusjon	31
Øvrige forhold	31
Vedlegg	32

NVEs oppsummering av sakene i Beiarn kommune

NVE har foretatt en samlet behandling av fem søknader om tillatelse til bygging av småkraftverk i Beiarn kommune. De respektive bakgrunn for vedtak-notatene for søknadene er angitt i tabellen under.

Søknadene er i disse dokumentene samlet sett referert til under fellesnavnet «Beiarnpakken». Kart som viser sakene som omfattes av Beiarnpakken er vedlagt.

Tre søknader om anleggskonsesjon for nettilknytning av småkraftverk er behandlet samtidig med søknadene om vassdragskonsesjon.

Under behandlingen av søknadene i Beiarn kommune har NVE vurdert hver enkelt sak for seg og vurdert sumvirkningene av eksisterende og nye utbygginger der hvor NVE har funnet dette relevant.

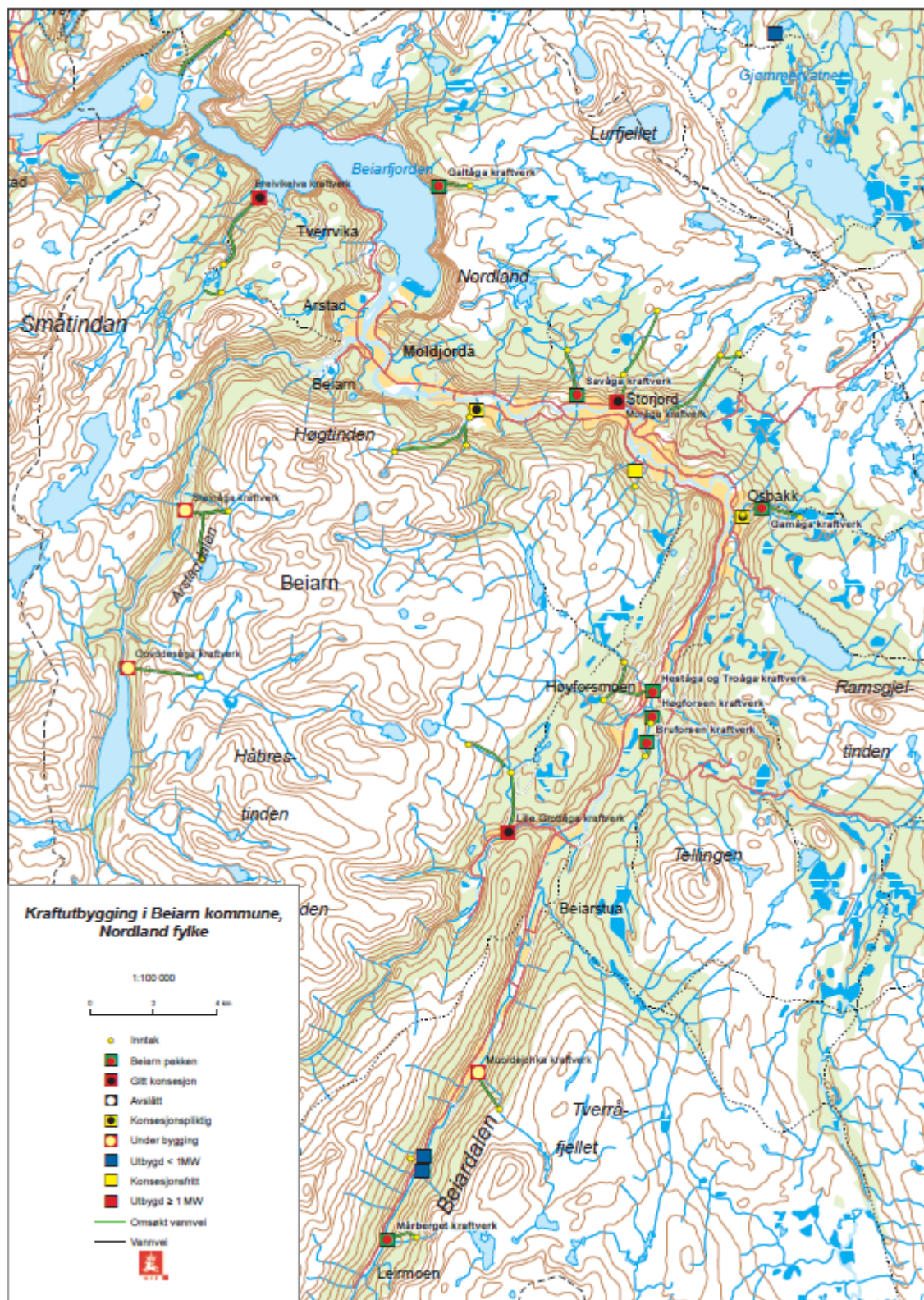
KRAFTVERKSNAVN	KSK-NOTAT	PRODUKSJON (OMSØKT GWh)	PRODUKSJON (GITT GWh)	KOSTNAD (Kr/KWh)
<i>Galtåga kraftverk</i>	37/2017	15,6	0	4,8
<i>Savåga kraftverk</i>	38/2017	13,1	0	3,25
<i>Gamåga kraftverk</i>	39/2017	6,7	6,7	3,66
<i>Heståga og Troåga kraftverk</i>	40/2017	9,6	9,0	5,0
<i>Høgforsen kraftverk</i>	41/2017	16,8	0	4,1
<i>Bruforsen kraftverk</i>	42/2017	22,1	0	4,2
<i>Mårberget kraftverk</i>	43/2017	12,1	12,1	3,65
<i>Sum</i>	Alle kraftverkene	96,0	27,8	

En samlet behandling av sakene er valgt for å gjøre det enklere for NVE å vurdere samlet belastning av de konsesjonssøkte tiltakene og gi en mer helhetlig oversikt over fordeler og ulemper for allmenne og private interesser. Samlet høringsutsendelse av sakene gjør det også lettere for høringsparter å vurdere sakene opp mot hverandre og gi mer grundige innspill på samlet belastning.

I høringsperioden til småkraftsakene i Beiarnpakken ble det fremmet innsigelse fra Beiarn kommune, Nordland fylkeskommune, Fylkesmannen i Nordland og Sametinget (krav om konsultasjon i tillegg) slik at det samlet foreligger innsigelse fra ett eller flere forhold til alle søknadene. NVE hadde innsigelsesmøte/konsultasjon med Sametinget den 15.2.2017 og konsultasjon med Saltfjellet reinbeitedistrikt den 4.4.2017. De øvrige instansene som fremmet innsigelser har vi ikke funnet grunnlag for å ha møte med, da innsigelsene er imøtekommet gjennom avslag på disse søknadene.

Etter en helhetsvurdering av planene for de foreliggende uttalelsene mener NVE at fordelene ved tre av de omsøkte tiltakene er større enn ulemper for allmenne og private interesser slik at kravet i vannressursloven § 25 er oppfylt. Dette gjelder Gamåga, Heståga og Troåga og Mårberget kraftverk. NVE mener ulempene ved bygging av Galtåga, Savåga, Høgforsen og Bruforsen kraftverk er større enn fordelene. Kravet i vannressursloven § 25 er ikke oppfylt for disse kraftverkene og konsesjon kan ikke gis.

Oversiktskart småkraftpakke Beiarn

Søknad

NVE har mottatt følgende søknad fra Blåfall AS, nå Norsk Vannkraft AS, datert 15.3.2016:

«Blåfall AS planlegger i samarbeid med fallrettseierne å utnytte deler av fallet i Savåga til kraftproduksjon i Savåga kraftverk og søker herved om følgende tillatelser:

1. Etter vannressursloven om tillatelse til:

- bygging av Savåga kraftverk i hht. vedlagte planer
- overføring av vann fra Gleinåga og Indre Savåga

2. Etter energiloven om tillatelse til

- bygging og drift av Savåga kraftverk, med tilhørende koplingsanlegg og kraftlinjer som beskrevet i søknaden
- å drifte høyspentanlegg for nettilknytning

Det søkes om tidsubegrenset konsesjon.

Det foreligger avtaler med berørte grunneiere om overdragelse av alle rettigheter til fall og grunn som er nødvendig for å gjennomføre prosjektet.

Nødvendige opplysninger om tiltaket fremgår av den vedlagte utredningen.»

Savåga kraftverk, omsøkte hoveddata

TILSIG		Hele kraftverket
Nedbørfelt	km ²	24,3
Årlig tilsig til inntaket	mill.m ³	38,6
Spesifikk avrenning	l/(s·km ²)	50
Middelvannføring	l/s	1200
Alminnelig lavvannføring	l/s	76
5-persentil sommer (1/5-30/9)	l/s	265
5-persentil vinter (1/10-30/4)	l/s	55

KRAFTVERK

Inntak	moh.	330
Avløp	moh.	70
Lengde på berørt elvestrekning	m	1550
Brutto fallhøyde	m	260
Midlere energiekvivalent	kWh/m ³	0,59
Slukeevne, maks	l/s	2500
Minste driftsvannføring	l/s	50
Planlagt minstevannføring, sommer	l/s	265
Planlagt minstevannføring, vinter	l/s	55
Tilløpsrør, diameter	mm	1000
Tilløpsrør, lengde	m	1500
Installert effekt, maks	MW	5,0
Brukstid	timer	2572

PRODUKSJON

Produksjon, vinter (1/10 - 30/4)	GWh	4,0
Produksjon, sommer (1/5 - 30/9)	GWh	9,1
Produksjon, årlig middel	GWh	13,1

ØKONOMI

Utbyggingskostnad	mill.kr	42,6
Utbyggingspris	kr/kWh	3,25

Savåga kraftverk, elektriske anlegg

GENERATOR

Ytelse	MVA	5,0
Spennning	kV	0,69

TRANSFORMATOR

Ytelse	MVA	5,6
Omsetning	kV/kV	0,69/22

NETTILKNYTNING (kraftlinjer/kabler)

Lengde	m	500
Nominell spenning	kV	22
		Jordkabel

Om søker

Opprinnelig tiltakshaver for Gamåga kraftverk er Blåfall AS. Blåfall sitt virksomhetsområde er bygging og drift av småkraftverk i området 1 til 10 MW installert ytelse, og har som overordnet mål å bygge ut kraftverk i samarbeid med grunneier. Blåfall AS sin prosjektportefølje er senere kjøpt opp av selskapet Norsk Vannkraft AS som nå er tiltakshaver for denne søknaden.

Beskrivelse av området

Savåga tilhører Blådalsvassdraget og ligger i vassdragsområde Beiarelva, Morsdalsfjorden og Nordfjorden i Beiarn kommune i Nordland. Kraftstasjonen er foreslått plassert på 70 moh., omtrent 400 meter nord for utløpet i Beiarelva. Utløpet er omtrent 2,5 km vest for Storjord og omtrent 8,5 km øst for utløpet av Beiarelva til fjorden. Samløpet Savåga/Beiarelva er på kote 10. Elva drenerer et middels stort felt nord i Beiarn på østsiden av Beiarfjorden, ca. 33 km sørøst for Bodø. Lurfjellet innerst i feltet har høyeste kote på 1135 moh. Hele nedbørfeltet ligger i Beiarn kommune.

Øvre del av området er preget av snaufjell som gradvis går over til fjellskog og skog nedover langs vassdraget. Området langs nedre del av elva, på begge sider, kjennetegnes av blokkmark og glissen bjerkeskog og gran. Det meste av nedbørfeltet består av alpine landskap med variert topografi og noe innslag av mindre vann. Terrenget på berørt strekning er stort sett skrånende mot elva, med noen brattere partier. Elva er lite masseførende/gravende og har for en stor del svaberg i elveleiet.

Området har vært brukt til skogsdrift. Det går traktorveier langs elva på begge sider, og det er beiteområder for krøtter samt bebyggelse i nedre deler av influensområdet. Også i øvre deler er det et par hytter, samt en 420 kV kraftlinje. Store deler av området langs Ytre Savåga er tilplantet med gran av varierende alder.

Teknisk plan

Overføringer

Dammen/inntaket er planlagt lagt nedenfor samløpet mellom delfelt øst hvor en større andel av avrenningen renner under bakken til Gleinåga. Dette tas inn igjen til Ytre Savåga ved en overføring på ca. kote 475 i Gleinåga til Indre Savåga og videre fra en overføring i Indre Savåga til Ytre Savåga på ca. kote 380. Se ellers kartvedlegg bak i dokumentet. Overføringene vil utføres ved hjelp av en enkel inntaksløsning i elva og nedgravde rør. Overføringen fra Gleinåga blir på ca. 290 meter og overføringen fra Indre Savåga blir på ca. 890 meter.

Inntak

Inntaksdammen vil bli anlagt som en betongterskel med integrert inntak på vestre siden av Savåga. Terskelen vil få en lengde på ca. 30 meter. Høyeste del av terskeldammen vil bli inntil 2 meter. Det vil bli lagt opp strømkabel og signalkabel til inntaket som vil ha et mindre bygg utført i tre med typisk lokal byggeskikk. Neddemt areal blir ca. 1000 m², noe som gir et volum på ca. 1000 m³.

Vannvei

Rørgata vil få en lengde på omtrent 1550 meter fram til stasjonen og vil bli lagt nedgravd i grøft langs elva i en avstand varierende fra snau 100 meter til 200 meter. Det er ikke behov for hogst av skog eller planering av landskap utover det som er nødvendig for legging av røret. Diameter på røret blir 1000 mm, type GRP. Et ca. 20 m bredt terrengbelte vil berøres av graveaktiviteten. Rørgroften vil bli fylt igjen med lokale masser. Det forutsettes at topplaget (torv og vegetasjon) vil bli lagt til side under graving slik at det kan plasseres som topplag igjen, etter igjenfylling.

Kraftstasjon

Kraftstasjonen vil bli lagt ved elva på kote 70. Det er ikke antatt fjell for fundamentering i dette området. Det er planlagt en installasjon med to peltonturbiner med samlet effekt på 5 MW og maks slukeevne på 2,5 m³/s. En mindre stasjonstrafo vil sørge for eget forbruk i stasjonen.

Kraftstasjonsbygningen får en grunnflate på ca. 80 m² og bygningen vil tilpasses eksisterende bebyggelse og terrenget.

Nettilknytning

Kraften fra Savåga kraftverk vil bli transformert opp til 22 kV i kraftstasjonen. Kraftoverføringen mellom kraftstasjon og eksisterende 22 kV skal skje med nedgravd kabel i en lengde av 200 meter, type TSLF 3x1x150 mm² Al eller tilsvarende. Tiltakshaver søker anleggskonsesjon.

Veier

Anlegget vil kreve oppgradering av eksisterende traktorvei i området langs rørtraseen og fram til inntaket og til kraftstasjonen. Det blir også oppgradert traktorvei fram til overføringsinntakene. Eksisterende traktorveger må forlenges med 70 meter til overføringsinntaket i Indre Savåga og med 90

meter til overføringsinntaket i Gleinåga. Alle anleggsveier vil ha standard som skogsbilvei i anleggsperioden, med største bredde ca. 5 meter. Veiene som går til inntakene vil etter anleggsfasen føres tilbake til sin opprinnelige bredde og veiklasse. Adkomstvei til kraftstasjonen utføres som en forlengelse av eksisterende vei på ca. 250 meter. Denne strekningen skal beholde standard som skogsbilvei i driftsfasen.

Massetak og deponi

Det er lokale massetak i Beiarn for uttak av grus for omfylling av røret. For deler av omfyllingen av røret kan det bli behov for tilkjøring av ca. 2000 m³ knust pukk / natursingel. Dette er avhengig av kvaliteten på lokale uttak. For øvrig vil det ikke bli behov massetak / deponier da det ved graving for dam, grøft, kraftstasjon og kanal vil bli tilnærmet massebalanse i forbindelse med tilbakefylling og lokal terrengtilpasning ved kraftstasjonen og adkomstvei langs røret.

Arealbruk

Midlertidig arealbruk er 36 dekar og permanent arealbruk er 25 dekar.

Forholdet til offentlige planer

Kommuneplan

Området er regulert til LNF-området i kommuneplanens arealdel.

Nasjonale laksevassdrag

Savåga er en sideelv til Beiarelva som er et nasjonalt laksevassdrag. Utløpet til kraftverket vil ligge overfor vandringshinder for anadrom fisk.

Regional plan om små vannkraftverk i Nordland

Tiltaksområdet til Savåga kraftverk ligger innenfor område med kulturmiljø av stor verdi og nær viktige reindriftsområder.

Høring og distriktsbehandling

Søknaden er behandlet etter reglene i kapittel 3 i vannressursloven. Den er kunngjort og lagt ut til offentlig ettersyn. I tillegg har søknaden vært sendt lokale myndigheter og interesseorganisasjoner, samt berørte parter for uttalelse. NVE var på befaring i området den 8.9.2016 sammen med representanter for søkeren, kommunen, Fylkesmannen, fylkeskommunen og FNF Nordland. Høringsuttalelsene har vært forelagt søkeren for kommentar.

Høringspartenes egne oppsummeringer er referert der hvor slike foreligger. Andre uttalelser er forkortet av NVE. Fullstendige uttalelser er tilgjengelige via offentlig postjournal og/eller NVEs nettsider.

NVE har mottatt følgende kommentarer til søknaden:

Beiarn kommune vedtok følgende uttalelse i kommunestyret 20.6.2016:

«Kraftverket vil bidra til kraftoppdekning tilsvarende årsforbruket til 650 husstander. Tiltaket vil gi inntekter til eierne, grunneiere og fallrettighetshavere, grunneiernes bostedskommuner og til staten. Beiarn kommune vil få eiendomsskatteinntekter fra kraftverket. Grunneiernes

merinntekter kan opprettholde lokal bosetning og bevaring av lokal bygningsmasse. I byggeperioden vil det være behov for lokal/ regional arbeidskraft. Oppsyn med kraftverket vil også bidra til lokalsamfunnet.

Utbygger må gjøre de tiltak som er nødvendig for å sikre minstevannføring etter utbygging. Utslipp fra kraftstasjonen vil sige ovenfor synlig foss.

Selv om det er påpekt negative konsekvenser med denne utbyggingen mener Beiarn kommune etter en samlet vurdering at fordelene ved omsøkte utbygging er større enn ulemperne.

Beiarn kommune går derfor innfor at Norsk Vannkraft AS (tidligere Blåfall AS) får bygge ut Savåga kraftverk slik det er søkt om.»

Fylkesmannen i Nordland uttalte seg den 18.3.2016:

« [...] Det er registrert 16 bekkekløfter i Saltenområdet, hvorav seks ligger i Beiarn kommune. Av bekkekløfter i Saltenområdet er det kun tre andre lokaliteter som er av A-verdi. Samtlige av disse ligger i nabokommunen Saltdal. Selv om samtlige av disse ligger over kalkrikholdig grunn, skiller de seg noe fra hverandre med tanke på vegetasjon (kalklok og andre svært basekrevende arter er kun registrert i Indre Savåga), utforming og eksponisjon mv..

Området rundt Indre og Ytre Savåga vurderes å være viktig for biologisk mangfold. En realisering av utbyggingsplanene vil føre til en betydelig reduksjon av vannføringen i deler av Indre og Ytre Savåga samt Gleinåga. Dette vil påvirke de fuktikrevende systemene langs elvene, som de mindre sonene som mottar fossesprut eller blir overrislet og bekkekløftmiljøene med høyere luftfuktighet. I tillegg vil det akvatiske miljøet bli skadelidende, og det er fullt mulig at vannføringsreduksjon og vannvei vil kunne berøre grotter i området.

Etter Fylkesmannens vurdering er det sentralt for måloppnåelsen i nml. § 4 at spennvidden innenfor naturtypen ivaretas. For å dekke denne variasjonen kreves det at en forholdsvis høy andel av bekkekløfter skjermes mot utbygging. I denne sammenheng utgjør Indre Savåga, for så vidt i sammenheng med lokaliteten i Ytre Savåga, et viktig bidrag. Fylkesmannen vurderer etter dette at fordelene ved tiltaket ikke overstiger skader og ulemper på naturmiljøet. Det fremmes derfor innsigelse på bakgrunn av dette.

Reindrift

Den reindrifsfaglige delen av innsigelsen begrunnes ut fra den samlede belastningen for reinbeitedistriktet i form av både inngrep i reinbeiteområder og mange planlagte anleggsperioder som gir store forstyrrelser for rein og vanskeliggjør bærekraftig reindrift.

Det er særlig inngrepene i forbindelse med overføringene fra Indre Savåga og Gleinåga som vil få negative konsekvenser for reindriften, men også veibygging og oppgradering av dagens traktorveier vil kunne få betydelige negative konsekvenser for reindriften i form av økt ferdsel inn i området. Anleggsperioden vil også medføre negative konsekvenser for reindriften.

Området brukes store deler av året til reinbeiter. Nord og øst for tiltaksområdet er det også kalvingsområder. Det forekommer også kalving i området hvor det er planlagt inntak og rørgate fra Indre Savåga og Gleinåga. Dette området brukes også mye som beiteland i tiden før og etter kalving. Terrenget er her sørvendt, og snøen tiner tidlig slik at det blir gode beiteforhold.

Fylkesmannen fremmer ut fra hensynet til nasjonalt viktig bekkekløftmiljø og reindrift innsigelse til søknad om bygging av Savåga kraftverk.»

Nordland fylkeskommune vedtok følgende uttalelse i fylkestinget 6.6.2016:

«Nordland fylkesting fremmer innsigelse til planene for Savåga kraftverk, med hjemmel i lov om vassdrag og grunnvann (vannressursloven) § 24 tredje ledd, jf. reglene om innsigelse i plan og bygningsloven §§5-4 og 5-6. Hovedbegrunnelsen for innsigelsen er tiltakets negative konsekvenser for bekkekløfter av middels og stor verdi. [...]

Dersom det blir gitt tillatelse til ett eller flere av de omsøkte kraftverkene, ber fylkestinget om at det påses at konsesjonsvilkårene er i tråd med forvaltningsprinsippene i Naturmangfoldloven §§ 8-12, og med vannforskriften § 12. NVE bes om at følgende tas inn i konsesjonsvilkårene eller vurderes ved detaljplanlegging:

- a. Tiltakshaver har aktsomhets- og meldeplikt dersom en under markinngrep skulle støte på fornminner, jf. kulturminnelovens §§ 3, 4 og 8 andre ledd. Dersom det under arbeidet skulle oppdages gamle gjenstander, ansamlinger av trekull eller unaturlige/uventede steinkonstruksjoner, må Kulturminner i Nordland varsles umiddelbart.*
- b. Detaljplanleggingen må skje i nær dialog med reindriftsnæringen.*
- c. Det må slippes tilstrekkelig minstevannføring hele året for å kunne ivareta landskapsopplevelse, naturtyper og arter som er sårbare for endret vannføring.*
- d. Detaljplanleggingen må påse at rødlistearter og regionalt viktige naturtyper ikke blir skadelidende av tiltaket.*
- e. Høy estetisk kvalitet og landskapsmessig tilpasning skal vektlegges i utformingen av kraftstasjon og tilhørende infrastruktur.*
- f. Ved detaljplanlegging av tiltaket må framtidige klimaendringer og mulige konsekvenser (som havnivåstigning) for kraftverket og tilknyttet infrastruktur vurderes.*
- g. Det må gjennomføres avbøtende tiltak for å begrense de negative konsekvensene for den økologiske tilstanden til vannforekomstene, slik at vedtatt miljømål kan nås.*
- h. For de kraftverkene som kan berøre anadrom strekning, må det etableres en omløpsventil i tilfelle driftsstans, for å unngå tørrlegging av elvene.*
- i. Tiltakshavers foreslåtte avbøtende tiltak for hvert enkelt kraftverk må inn i konsesjonsvilkårene.*

Nordland fylkesting forventer at søknader som sendes på høring i framtiden er oppdaterte, godt opplyste og uten relevante mangler.

Nordland fylkesting vil anmode NVE om å kreve kartlegging av grottene i tiltaksområdene, og verdien knyttet til disse for endelige konsesjoner gis.

Nordland fylkesting gir fylkesrådet fullmakt til å gi en endelig uttalelse, herunder å trekke innsigelser, dersom nye opplysninger i sakene tilsier dette.»

Miljødirektoratet uttalte seg 20.6.2016:

«Utløpet av både Savåga og Gamåga kraftverk er planlagt plassert ovenfor anadrom strekning og prosjektene kommer dermed ikke i direkte kontakt med områdene som er omfattet av beskyttelsesregimet for nasjonale laksevassdrag. Samtidig vil eventuelle endringer i driften, som f.eks. utfall av kraftstasjonen, kunne medføre dropp i vannføringen på anadrom strekning. Dette vil kunne medføre stranding og dødelighet av ungfisk.

I søknaden for Savåga har søker foreslått å etablere omløpsventil som avbøtende tiltak nettopp for å sikre at slike episoder ikke skal oppstå. Gitt at man også har fokus på å unngå gassoovermetning vurderer Miljødirektoratet at dette prosjektet ikke kommer i konflikt med beskyttelsesregimet for nasjonale laksevassdrag.»

Sametinget uttalte seg 16.11.2016:*«Samla belastning og dialog med reindrifta*

Reindrifta har i området, hvor småkraftverkene planlegges, en sentral rolle som samisk kulturbærer og næring. Sametinget er positive til at NVE har bedt om bestilt en reindrifsfaglig vurdering som var ferdigstilt til høringa. Dette gir en god mulighet for vurdering av belastninga som Saltjellet reinbeitedistrikt står ovenfor om kraftverkene bygges ut. Det kommer ikke klart frem i saksdokumentene fra søker og samla rapport reindrift i hvilken grad reindrifta har vært i dialog om tiltaket. Det er en svakhet ved rapporten og søknadene om det er slik at distriktet ikke er kontaktet, ikke minst med tanke på utforming av avbøtende tiltak.

Sametinget forventer at det i eventuelle konsesjoner inngås klare og forpliktende avtaler med reindrifta om anleggsfase og drift slik at de sikres forutsigbarhet. Det må ikke foregå anleggsdrift omkring kalvingsperioden. Vi er også oppmerksom på at det ikke tilrettelegges for veier og infrastruktur som gir økt ferdsel inn i bruksområdene til reindrifta. Det er viktig at NVE setter klare vilkår om dette ovenfor tiltakshaver i sine konsesjonsvilkår, og at dette forventes utført i tett dialog med reindrifta.

Uttalelser fra reinbeitedistriktet

Sametinget har vært i kontakt med den nye lederen for Saltjellet reinbeitedistrikt, Per Ole Oskal. Han påpeker at det over tid har vært mange utbygginger innenfor deres helårsdistrikt som har rammet dem. Distriktet mener at utbyggingene av Savåga, Galtåga og Gamåga, som ligger på østsiden av Beiardalen, vil være de mest belastende for deres drift. Dette er sentrale bruksområder og kalvingsområder for reindrifta som ikke tåler mer belastning. Utbyggingene av Mårberget vil også kunne berøre nærliggende kalvingsland ifølge distriktet. Anleggsfasen er kritisk for distriktet når det angår alle utbyggingene og de uttaler at på vårparten og utover sommeren (kalvingstid osv.) vil det være utelukket for distriktet med tanke på anleggsdrift.

Distriktets uttalelser samsvarer også i stor grad med Fylkesmannen sine når det angår total belastning, hvilke kraftverk som er mest belastende og anbefalinger om anleggsdrift.

Innsigelse til Savåga, Galtåga, Gamåga og Mårberget kraftverk

Sametinget fremmer på bakgrunn av belastninga for reindrifta innsigelse til Savåga, Galtåga, Gamåga og Mårberget kraftverk.

Sametinget er kritiske til at det tillates svært mange utbygginger som over tid som belaster Saltfjellet som helårsdistrikt og truer deres naturgrunnlag.

Sametinget mener at det også bør vurderes om virkningene av tiltakene for reindriftas driftsgrunnlag overstiger skrankene i FN's konvensjon 27 om sivile og politiske rettigheter. Dette gjelder for også for andre og planlagte kraftutbygginger innenfor Saltfjellet reinbeitedistrikt.

Sametinget har innsigelsesrett i kraftkonsesjonssaker etter Plan og bygningsloven og etter Kulturminneloven. Se lovn 17 av 14.12.1917 om Vassdragsregulering § 6-1, første ledd etter Plan og -bygningslovens § 5-4, 3 ledd.

Konsultasjoner

Vi ber om at det gjennomføres konsultasjoner med Sametinget om de konsesjonssøkte kraftverkene Savåga, Galtåga og Gamåga kraftverk. Dette i henhold til kongelig resolusjon av 1. juli 2005 om konsultasjoner mellom statlige myndigheter og Sametinget. I tillegg anmoder vi om at NVE retter en forespørsel til berørt reinbeitedistrikt om de ønsker konsultasjoner om søknadene. Vi ber NVE om å oppsummere de samiske interessene med foreløpige vurderinger i eget dokument, samt vurderinger av samlede virkninger. Og ta kontakt med Sametinget for å avklare detaljene rundt konsultasjonen nærmere. Fra Sametingets side ønsker man å konsultere om både konsesjonsvilkår og om det bør gis konsesjon. [...]»

Direktoratet for mineralforvaltning uttalte seg i brev av 24.6.2016. Direktoratet kan ikke se at det planlagte tiltaket berører registrerte mineralske forekomster.

Statens vegvesen uttalte seg 14.6.2016. De uttaler at siden Savåga kraftverk ikke vil ha adkomst til fylkesvei og således ikke berører deres interesser.

Nordlandsnett uttalte seg 14.6.2016:

Ny 132/22 kV trafostasjon på Kjelling

NOR har utredet flere regionalnettløsninger for den potensielle kraftproduksjonen i nedre Beiardalen. Den beste løsningen er å etablere en ny 132/22 kV trafostasjon på linjen Sundsfjord — Hopen ved Kjelling i Gildeskål kommune.

På møtet med NVE og småkraftutbyggerne den 23.02.2016 informerte NOR om at de vurderte å søke leveringsfritak fra kraftverkene i nedre Beiardalen, da de første vurderingene viste at det var sannsynlig at de samlede tiltakene ikke ville være samfunnsøkonomisk lønnsomme.

NOR har i etterkant av møtet engasjert Sweco til å gjøre en samfunnsøkonomisk analyse av Kjelling trafostasjon. Analysen viser at det vil være samfunnsøkonomisk lønnsomt å bygge den nye stasjonen, selv om kun Breivikelva blir realisert. På bakgrunn av dette kommer NOR til å søke konsesjon for Kjelling trafostasjon og etablere denne, forutsatt at kraftverkene dekker sin andel av utbyggingskostnadene i distribusjonsnettet gjennom et anleggsbidrag.

NOR har allerede engasjert Sweco til å utarbeide konsesjonssøknaden for Kjelling trafostasjon og vil søke konsesjon innen utgangen av 2016.

22 kV nett under Kjelling trafostasjon

Det er ikke kapasitet i 22 kV nettet under den fremtidige Kjelling trafostasjon til å ta imot ny kraftproduksjon. Dette innebærer at nettet må forsterkes for at de nye kraftverkene skal kunne realiseres. Produsentene vil måtte dekke sin andel av utbyggingskostnadene gjennom et anleggsbidrag.

Bodø og Omegns Turistforening uttalte seg 24.5.2016:

«Savåga er sammen med Moråga et karaktervassdrag for midtbygda. Både visuelt og lydmessig er Savåga av stor estetisk verdi som bør bevares.

Det foreslåtte inngrepet berører ikke den verdifulle delen av Savåga ved at kraftverket blir plassert ovenfor de synlige delene av vassdraget. De berørte delene av terrenget er attraktive turområder, men utbyggingsplanen synes å ta hensyn som gjør at forringelsen er begrenset og akseptabel. Det er ikke andre utbygginger/planer i området. Utbyggingen kan aksepteres.»

Forum for natur og friluftsliv Nordland uttalte seg 27.6.2016:

«En betydelig reduksjon i vannføringen vil ha negativ virkning på naturmiljøet i bekkekløftene som følge av redusert luftfuktighet. I tillegg vil anleggsvei kunne berøre høgstaudekog og gammel ospeholt og redusere verdiene av disse. Av hensyn til viktige bekkekløfter, høy artsdiversitet og krevende arter, samt en usikkerhet og potensial for flere krevende og truede arter, er FNF negative til en utbygging av Savåga kraftverk.

Konsekvensene for friluftslivet er ikke fullt så negative som det er for naturmangfoldet, og i den forbindelse viser vi til høringsuttalelse fra Bodø og Omegn Turistforening (BOT) v/ Beiarn turlag.»

Kobbåvatn Utmarkslag uttalte seg 28.5.2016:

«Bekkeørret:

Vassdraget har en mindre stamme bekkeørret. Dette er mest sannsynlig fisk som vandrer nedover vassdraget i flomperioder. Vassdraget har flere terskler som forhindrer normal elvevandring (les.svabergsområder og fosser). Etter Utmarkslagets oppfatning vil den minste vannføringen som er anbefalt være tilstrekkelig til å opprettholde fiskebestanden. Utbyggingen vil ikke påvirke gyteområder for ørreten i Kobbåvatnet.

Skogsbilvei:

Utmarkslaget ser positivt på etablering av kraftverk i Savåga, da dette sannsynligvis vil medføre utbedring/oppgradering av eksisterende skogsvei.

Utbyggers behov for lagringsplass i utbyggingsperioden vil danne grunnlag for fremtidig parkeringsplass for hyttefolk og fiskere/jegere. Etablering av parkeringsplass ved starten på skogsveien vil fjerne dagens tilfeldige hensettelse av kjøretøy.

I rundskriv fra Miljødepartementet (T-5/99) pkt. 5.3 fremgår det at rekreasjonsområder bør opparbeides med god tilgjengelighet slik at hele befolkningen har mulighet til naturopplevelse.

En fremtidig etablering av parkeringsplass på Selfors, samt oppgradering av skogsveien vil bedre tilrettelegge området for personer med nedsatt mobilitet.

Det er allerede innhentet aksept fra grunneier Br.nr 13/Gr.nr. 1 for etablering av parkeringsplass ved starten av skogsveien.»

Selfors Grendelag uttalte seg 27.5.2016:

«Grendelaget ser positivt på etablering av kraftverk i Savåga. Grendelaget har forventninger om at regulering av vassdraget vil medføre oppgradering av eksisterende skogsvei, samt at mulighetene for kryssing av Savåga i perioden mai/juni blir mulig. Oppgradering av veien vil øke tilgjengeligheten og dermed muligheten til å benytte området både i sommerhalvåret og på vinteren.

Det tas ut betydelige mengder brensel (ved), bær og sopp fra området og en forbedret tilgjengelighet vil ha en positiv betydning for beboerne (fastboende og eiere av fritidseiendommer).

Det må kreves at utbygger besørger gjerder der Savåga tidligere har fungert som hinder for sau. Grendelaget frykter at det ved minstevannføring vil være enkelt for dyr i utmark å krysse elveleiet og begir seg ned på innmark/hager.»

Selfors Grunneierlag uttalte seg 27.5.2016:

«Grunneierlaget har inngått avtale med Blåfall AS for utbygging av Savåga, og er således positiv til at det gis konsesjon.

Naturhensyn: Grunneierlaget mener de inngrep som er nødvendig som følge av utbyggingen er minimale. Det er allerede etablert skogsvei som i stor grad dekker de behov utbyggingen krever. Plassering av inntak og kraftstasjon er gjort slik at den visuelle effekten er minimalisert.

Skogsvei: Grunneierlaget ønsker gjennom utbyggingen av Savåga å få utbedret skogsveien fra innmarka til fremtidig «inntak» og kraftstasjon.

Naturlig gjerde: Savåga fungerer i dag som gjerde for beitende dyr. Sau slippes i utmarka om våren og følger Savåga opp til fjells. For å forhindre at sau kommer på innmark på Selfors tidlig på sommeren må det i konsesjonen gis pålegg om at utbygger tar hensyn til dette og setter opp gjerde på steder hvor sau kan krysse elva ved lav vannføring – perioden 15.mai – 15.juli.

Økonomi: Grunneierne på Selfors har som fallrettighetseier et ønske om å realisere den økonomiske gevinsten som ligger i utbygging av Savåga. En forsterkning av skogsvei vil i tillegg skape mulighet for økonomisk forsvarlig avvirkning av skogen i området.

Sysselsetting: Beiarn kommune vil få sysselsetting som konsekvens av utbygging – stillingsprosenten vil neppe gi full stilling, men vil være et positivt bidrag. Her vil det være snakk om delstilling som oppsynsmann/vaktmester.»

Bjørn Vilhelmsen og Anne Maren Wasmuth uttalte seg 23.6.2016:

«Vi er grunneiere på gnr. 13/5,6 og 8 på Selfors i Beiarn og har gjennom avtale med Blåfall AS akseptert en utbygging av Savåga til småkraftformål. Vi er fastboende og lokalt næringsdrivende ved at vi utnytter dyrka jord og innmarksbeite på Selfors til melkeproduksjon på storfe. Vi investerer i ny driftsbygning og ser at inntekter fra ei småkraftutbygging vil være gunstig for oss som framtidig ekstra inntektskilde, og stiller oss derfor positiv til utbygging. Vi er de eneste på garden som driver aktivt jordbruk.

Vi ønsker å sette følgende krav til ei utbygging:

- *Kraftstasjonen plasseres over de deler av fossen som er synlig fra Strand-sida. Med andre ord skal det være full vannføring i den synlige delen av Savågfossen til enhver tid.*
- *Savåga fungerer nå som gjerde for småfe og storfe på beite. Dersom det blir nødvendig, må denne funksjonen ivaretas av utbygger ved oppsetting av gjerde.*
- *I anleggsperioden må det innføres et regime i samarbeid med oss som næringsdrivende, slik at utnytting av beite til storfe ikke reduseres. Dette må gjøres i form av gode porter eller midlertidige ferister i «begge ender» av skogsvegen som går gjennom innmarksbeitet.*
- *Utbygging må skje på en mest mulig skånsom måte. Sår i landskapet, rørgater etc. må dekkes til med matjord.»*

Norsk Vannkraft AS har kommentert høringsuttaalelsene 2.8.2016:

«Beiarn kommune:

Beiarn kommune skriver at Gamåga kraftverk bør få konsesjon slik det er søkt om, fordi fordelene ved den omsøkte utbyggingen er større enn ulempene. Utbygger må gjøre de tiltak som er nødvendig for å sikre minstevannføring etter utbygging.

Kommentar:

Tiltak vil bli gjennomført for å sikre minstevannføring etter utbygging.

Fylkesmannen i Nordland:

Fylkesmannen fremmer innsigelse til søknaden om bygging av Savåga kraftverk ut fra hensynet til nasjonalt viktig bekkekløftmiljø og reindrift.

Kommentar:

Tiltakshaver vil kommentere at det ikke skal fraføres vann fra området der det er funnet fuktighetskrevenne arter i bekkekløften som er gitt verdi A. Det vil derimot bli noe økt vannføring på den strekningen på grunn av overføringen.

Det vises videre til rapporten Utredning Reindrift Beiarn (2016), der Savåga vurderes å gi små negative konsekvenser for reindriften, gitt at vei til inntaket ikke oppgraderes. I konsesjonssøknaden for Savåga kraftverk står det at vei til inntaket skal tilbakeføres til opprinnelig bredde og veiklasse etter anleggsperioden.

Nordland fylkeskommune:

Nordland fylkeskommune fremmer innsigelse til planene for Savåga kraftverk. Hovedbegrunnelsen er tiltakets negative konsekvenser for bekkekløfter av middels og stor verdi.

Kommentar:

Det vises til kommentar til Fylkesmannen i Nordland.

Miljødirektoratet:

Miljødirektoratet vurderer at prosjektet ikke kommer i konflikt med beskyttelsesregimet for nasjonale laksevassdrag, gitt at man har fokus på å unngå gassovermetning i driftsfasen.

Kommentar:

-

Statens vegvesen:

Statens vegvesen har ingen merknader til utbyggingen.

Kommentar:

-

FNF Nordland

FNF Nordland er negative til en utbygging av Savåga kraftverk av hensyn til viktige bekkekløfter, høy artsdiversitet og krevende arter, samt en usikkerhet og potensial for flere krevende og truede arter.

Kommentar:

Det vises til kommentar til Fylkesmannen i Nordland.

Bodø og omegns turistforening

Bodø og omegns turistforening skriver at utbyggingen kan aksepteres.

Kommentar:

-

Kobbåvatn Utmarkslag

Kobbåvatn Utmarkslag skriver at etter deres oppfatning vil foreslått minstevannføring være tilstrekkelig til å opprettholde den lokale fiskebestanden, og de er positive til at tiltakshavers behov for lagringsplass i utbyggingsperioden vil kunne danne grunnlaget for en parkeringsplass ved starten på skogsveien.

Kommentar:

-

Selfors Grendelag

Selfors Grendelag er positive til etablering av kraftverk i Savåga.

Kommentar:

-

Bjørn Wilhelmsen og Anne Maren Wasmuth

Bjørn Wilhelmsen og Anne Maren Wasmuth er, som grunneiere i området, positive til utbyggingen og setter følgende krav:

- *Kraftstasjonen plasseres oppstrøms synlige deler av Savågfossen.*

- *Utbygger må sette opp gjerde langs deler av Savåga dersom dette blir nødvendig.*
- *Utbygger må samarbeide grunneierne under anleggsarbeidene for å unngå reduksjon av beite til storfe.*
- *Utbygging må skje så skånsomt som mulig.*

Kommentar:»

Tilleggsopplysninger

Etter befaring ble det gjennomført innsigelsesmøter/konsultasjoner med både Sametinget og Saltfjellet reinbeitedistrikt.

Referat fra konsultasjonen med Sametinget den 15.2.2017:

«NVE har til behandling småkraftsøknader i Beiarn kommune som berører Saltfjellet reinbeitedistrikt. Sametinget har innsigelse til fire av syv saker. Alle innsigelsene er begrunnet i hensynet til reindrifta. (...)

For alle sakene der NVE gir konsesjon forutsetter Sametinget at det framgår av vilkårene/forslag til vilkår at utbygging skal skje i nær dialog med berørt reinbeitedistrikt for å begrense ulempe for reindrifta.

Generelt sett er Sametinget av den oppfatning at samlet belastning må bli tillagt stor vekt i disse sakene, da Saltfjellet reinbeitedistrikt er svært presset med tanke på arealinngrep.

(...) Sametinget, i samråd med leder av Saltfjellet reinbeitedistrikt, mener de fire søknadene det er fremmet innsigelse til berører sentrale bruksområder og kalvingsområder for reindrifta. De mener distriktet ikke tåler mer belastning i området. Sametinget viser derfor til at NVE må vurdere om virkningene av tiltakene for reindriftas driftsgrunnlag overskrider skrankene i FNs konvensjon 27 om sivile og politiske rettigheter

Kommentarer om de enkelte sakene:

Mårberget kraftverk

Sametinget og reinbeitedistriktet er usikker på hvordan prosjektet vil påvirke reindriften. De anser foreløpig dette prosjektet som det minst konfliktfylte av de fire sakene de har fremmet innsigelse på. Innsigelsen er i stor grad bygget på føre-var-prinsippet. Reinbeitedistriktet var ikke med på denne befaringen.

NVEs foreløpige oppfatning er at dette prosjektet lar seg avbøte, og at det er det minst konfliktfylte av disse fire sakene med tanke på reindrifta.

Gamåga kraftverk

Reinbeitedistriktet var med på befaringen. De påpekte at kalvingsområdene lå lenger innover i dalføret, men at reinen kunne beite i inntaksområdet.

NVEs foreløpige oppfatning er at dette prosjektet er mindre konfliktfylt enn Savåga og Galtåga når man ser på summen av alle allmenne interesser i området. NVE anerkjenner utfordringene for reindrifta i anleggsperioden. Påvirkning på reindrift vil være et viktig tema å vurdere i dette prosjektet.

Savåga kraftverk

Reinbeitedistriktet var ikke med på befaringen. De snakket om tiltaket på Galtåga-befaringen. Der uttrykte de bekymring for utbygging av Savåga kraftverk, spesielt overføringene som ligger langt innover mot kalvingsområdene og flyttleia i området. NVEs foreløpige oppfatning er at dette prosjektet er mer konfliktfyllt enn Mårberget og Gamåga, spesielt fordi det er større områder som blir berørt av overføringene, og at dette ligger lenger inn i reindriftsområdene og også lenger inn enn hva som er lagt til grunn i reindriftsrapporten. NVE anser påvirkning på reindrift som et sentralt tema i denne saken. I tillegg er det utfordringer med andre allmenne interesser i dette prosjektet.

Galtåga kraftverk

Reinbeitedistriktet var med på befaringen. De uttrykte at dette prosjektet var det mest konfliktfylte prosjektet for dem, av alle søknadene i småkraftpakke Beiarn, fordi det blir tidlig bart i området, det er lite forstyrrelser fra mennesker, samt at dette er et viktig kalvingsområde. NVEs foreløpige oppfatning er at dette er det mest konfliktfylte prosjektet for reinbeitedistriktet, både fordi det ligger i et svært skjermet område med lite menneskelig forstyrrelser som reinen bruker som kalvingsland. NVE anser påvirkning på reindrifta som et av de sentrale utfordringene i denne saken. I tillegg er det utfordringer med andre allmenne interesser i dette prosjektet. (...)

Sametinget oppsummerte til slutt følgende punkter:

- *Generelt sett pekte Sametinget på viktigheten av at samlet belastning blir vurdert. Både eksisterende og planlagte prosjekter/utbygginger, også det som ikke angår kraftutbygging, som berører reinbeitedistriktet må være med i vurderingen.*
- *Sametinget legger til grunn en føre-var-holdning i sakene i Beiarn fordi Saltfjellet reinbeitedistrikt allerede er utsatt for stor belastning fra ulike tiltak i området.*
- *Sametinget krever at om det gis konsesjon må det inn vilkår i konsesjonen om krav til dialog med reinbeitedistriktet som bidrar til at distriktet kan være med og påvirke detaljplanleggingen av kraftverkene. Sametinget krever at NVE vurderer de folkerettslige forpliktelsene på selvstendig grunnlag for å se at tålegrensen for reinbeitedistriktet ikke er overskredet om konsesjon gis.*
- *Sametinget ber NVE kontakte Saltfjellet reinbeitedistrikt for å høre om de ønsker konsultasjon. Dette gjelder for alle kraftverkene med tanke på konsesjonsbetingelser og for å få et helhetlig bilde av hvilke kraftverk som er mest belastende for de. Det bør også opplyses om endringer av søknadene i forbindelse med konsultasjonen. Slik som Mårberget kraftverk, hvor inntaket er løftet nærmere opp mot områdene reindrifta bruker.*

Sametinget opprettholder innsigelsene til Gamåga, Savåga og Galtåga og Mårberget kraftverk på grunn av sumvirkninger for reindrifta. Men kan vurdere å trekke innsigelsen til Mårberget siden dette tiltaket ser ut til å være minst belastende slik saken nå foreligger.»

«NVE har til behandling småkraftsøknader i Beiarn kommune. Saltfjellet reinbeitedistrikt ønsket konsultasjon om de sakene Sametinget hadde fremmet innsigelse til: Mårberget, Gamåga, Savåga og Galtåga kraftverk. (...)

Kommentarer om de enkelte sakene:

Mårberget kraftverk

Ved inntaksområdet og i øvre deler av rørgatetraseen nedenfor påhugget er områder med godt beite både høst og vinter. Oppsamling av reinen skjer også i dette området. Rett oppstrøms inntaket er et naturlig sted for reinen å trekke over.

Distriktet er generelt redd for støy i sårbare perioder under anleggsvirksomheten, men også økt bruk av snøscooter på anleggsveiene opp mot påhugget i driftsfasen. De mener inngrepene i prosjektet er omfattende. Arbeider ved inntaket er mest kritisk vår og senhøst/vinter.

Gamåga kraftverk

Øvre del av tiltaksområdet er viktig på grunn av større områder med glissen skog, slak helling i terrenget, fort bart om våren og tidlig grønt. Området er i dag kun brukt av lokalbefolkningen. Det er kun noen få hytter i området. I anleggsperioden kan det bli problemer med reinokser som trækker rundt på jordene. Dette virker konfliktskapende for jordbruks- og storfebønder.

Savåga kraftverk

Øvre deler av Savåga er et område som er flatt og oversiktlig. Distriktet har eksempler på at reinen har oppholdt seg i området i opp mot 2 måneder. I 2016 kom flokken rundt 1.5, med kalvemerking 25.6. Tiltaksområdet brukes også som et oppsamlingsområde.

Generelt er det lite motorisert ferdsel når snøscootersesongen er over om lag i midten av april. Da overtar reindrifta området. Distriktet er bekymret for elvestrekningene som vil få økt vannføring. I dag er det «faste» områder med snøbroer som reinen bruker for å krysse elvene. Hvordan overgangene vil bli med økt vannføring er de mer usikre på. Spesielt det nederste friløpet som vil få størst økning i vannføringen er i et område hvor reinen normalt passerer elva (trekklei). Oppgradering av vei vil kunne påvirke beiteland. Området fra hovedinntaksdam og ned til kraftstasjonen er mindre viktig enn de øvre områdene.

Galtåga kraftverk

Tiltaksområdet ligger i et svært uberørt område. Dette regnes som et friområde for reinen. Bruken av området hindrer potensiell konflikt med bønder i Beiardalen om reinen ikke får bruke området slik de gjør det i dag. Det finnes i dag få veier i området, få beboere og man må ha båt for å komme over til tiltaksområdet. Nedre del av tiltaket er uproblematisk.

Konkrete forslag til det enkelte prosjekt:

*Distriktet kan akseptere en utbygging av **Mårberget kraftverk** om anleggstiden tilpasses slik reindriftsrapporten antyder det. Det vil si en generell byggeforbudsperiode fra 15.4 til 15.7. Perioden kan avklares/justeres nærmere ut ifra de klimatiske forholdene i byggeåret, og om dette gjelder hele eller deler av tiltaksområdet avklares også med reinbeitedistriktet.*

*Inntaksområdet til **Gamåga kraftverk** må presiseres om reinbeitedistriktet skal kunne akseptere denne utbyggingen. Det er avgjørende at områder oppstrøms den lille fossen i bakkant av inntaksdammen (se flyfoto nederst) ikke får et permanent vannspeil. Om inntaket senkes tilstrekkelig slik at områdene ovenfor den lille fossen ikke påvirkes, så kan reinbeitedistriktet akseptere en utbygging.*

Bergene rundt inntaksområde nedstrøms inntaksdam er viktig for reinen. Det er viktig at området arronderes godt etter endt anleggsarbeid og at anleggsvei opp til inntaket reduseres til en ATV-vei med bom. Anleggstid som for Mårberget kraftverk, med god dialog med når og hvor det er greit å arbeide i sårbare perioder.

*Reinbeitedistriktet er imot overføringene til **Savåga kraftverk**. De synes tiltaket er akseptabelt om man kun bygger fra hovedinntaket og ned. Det er mye rein i tiltaksområdet utenom kraftstasjonen. Anleggstid må avklares i god dialog med distriktet med når og hvor det er greit å arbeide i sårbare perioder.*

*Om inntaksdammen til **Galtåga kraftverk** flyttes om lag 100 m lengre ned enn den er plassert i dag kan de akseptere en utbygging av prosjektet. Jo lenger inn inntaksdammen er og hvor langt inn vannspeilet rekker er de mest kritiske punktene ved prosjektet. Anleggstid må avklares i god dialog med distriktet med når og hvor det er greit å arbeide i sårbare perioder.*

Saltfjellet reinbeitedistrikt ønsker ikke å rangere prosjektene eller si noe om hvem som bør eller ikke bør gis konsesjon. De merker seg at Galtåga, Savåga og Gamåga kraftverk ligger svært tett. Samlet belastning bør vurderes spesielt for disse tre prosjektene. Mårberget kraftverk berører også en del av de samme reindriftsfaglige verdiene og bør også vurderes i forhold til samla belastning for Saltfjellet reinbeitedistrikt. (...)»

NVEs vurdering

Hydrologiske virkninger av utbyggingen

Kraftverket utnytter et nedbørfelt på 23,9 km² ved inntaket, og middelvannføringen for alle elvene samlet er beregnet til 1,2 m³/s. Effektiv innsjøprosent er på 1,1 %, og nedbørfeltet har ikke bre. Avrenningen varierer fra år til år med dominerende sommerflom. Laveste vannføring opptrer gjerne om vinteren. 5-persentil sommer- og vintervannføring er beregnet til henholdsvis 265 og 57 l/s. Alminnelig lavvannføring for vassdraget ved inntaket er beregnet til 76 l/s. Maksimal slukeevne i kraftverket er planlagt til 2,5 m³/s og minste driftsvannføring 0,05 m³/s. Det er foreslått å slippe en samlet minstevannføring på 265 l/s i perioden 1.5. til 30.9. og 55 l/s resten av året. Ifølge søknaden vil dette medføre at 61 % av tilgjengelig vannmengde benyttes til kraftproduksjon.

NVE har kontrollert det hydrologiske grunnlaget i søknaden. Vi har ikke fått vesentlige avvik i forhold til søkers beregninger. Alle beregninger på basis av andre målte vassdrag vil ved skalering til det aktuelle vassdraget være beheftet med feilkilder. Dersom spesifikt normalavløp er beregnet med bakgrunn i NVEs avrenningskart, vil vi påpeke at disse har en usikkerhet på +/- 20 % og at usikkerheten øker for små nedbørfelt.

Med en maksimal slukeevne tilsvarende 208 % av middelvannføringen og foreslått minstevannføring på 265 og 55 l/s, vil dette gi en samlet restvannføring på omtrent 472 l/s rett nedstrøms inntakene som et gjennomsnitt over året. Det meste av dette vil komme i flomperioder. De store flomvannføringene blir i liten grad påvirket av utbyggingen. Ifølge søknaden vil det være overløp over dammen 50 dager i et middels vått år. I 78 dager vil vannføringen være under summen av minste driftsvannføring og minstevannføring og derfor for liten til at det kan produseres kraft, slik at kraftstasjonen må stoppe og hele tilsiget slippes forbi inntaket. Tilsiget fra restfeltet vil i gjennomsnitt bidra med 30 l/s ved kraftstasjonen.

Produksjon og kostnader

Med bakgrunn i de hydrologiske dataene, som er lagt frem i søknaden, har søker beregnet gjennomsnittlig kraftproduksjon i Savåga kraftverk til omtrent 13,1 GWh fordelt på 5 GWh vinterproduksjon og 9,1 GWh sommerproduksjon. Byggekostnadene er estimert til 42,6 mill. kr. Dette gir en utbyggingspris på 3,25 kr/kWh.

NVE har kontrollert de fremlagte beregningene over produksjon og kostnader. Vi har ikke fått vesentlige avvik i forhold til søkers beregninger. Energikostnaden over levetiden (LCOE) er beregnet til 0,29 kr/kWh (usikkerhet i spennet 0,25-0,34). Energikostnaden over levetiden tilsvarer den verdien kraften må ha for at prosjektet skal få positiv nettonåverdi. Beregningene forutsetter en kalkulasjonsrente på 6 %, økonomisk levetid på 40 år og drifts- og vedlikeholdskostnader på 7 øre/kWh.

NVE vurderer kostnadene ved tiltaket som lavere enn gjennomsnittet i forhold til andre vind- og småkraftverk som har endelig konsesjon per 1. kvartal 2016, men som ikke er bygget. Ved en eventuell konsesjon til prosjektet vil det allikevel være søkers ansvar å vurdere den bedriftsøkonomiske lønnsomheten til prosjektet.

Naturmangfold

Naturtype

Ecofact Nord v/ Kjersti Nilsen og Geir Arnesen har utarbeidet biomangfoldrapporten som følger søknaden om Savåga kraftverk. Konsulentene har avgrenset fire naturtyper i influensområdet; en bekkekløft av verdi nasjonalt viktig (A) i Indre Savåga, en bekkekløft av verdi regionalt viktig (B) i Ytre Savåga, et gammelt ospesholt med verdi lokalt viktig (C) vest for elva og en bjørkeskog med høystauder med verdi regionalt viktig (B). Ospesholtet blir ikke berørt av utbyggingen, og høystaudebjørkeskogen er allerede berørt av traktorveien. Sistnevnte naturtype vil kunne bli noe berørt av en oppgradering av anleggsveien.

NVE mener det er mest relevant å diskutere ulempene for naturtypene bekkekløft som begge vil bli fraført vann som følge av utbyggingen. Søker skriver i svar på høringsuttalelser at Indre Savåga får mer vann etter utbygging. NVE vil bemerke at det kun er den om lag øvre fjerdedelen av bekkekløfta i Indre Savåga som får økt vannføring. Bekkekløfta i Indre Savåga vil også bli berørt av inngrepene fra inntaket i elveløpet og overføringen til Ytre Savåga, selv om disse inngrepene er begrenset. I følge biomangfoldrapporten strekker bekkekløfta i Indre Savåga seg mellom kote 180 og 460. Avgrensningen er naturlig av kløftekantene. Området beskrives som variert og har elementer av bergflater, grotter og kløfter. Området er generelt fuktig, men det er også stor variasjon i fuktighetsgrad. Rødlisteartene kalklok (NT) og fjellbakkeseite (NT) er registrert. Konsulentene beskriver at det er svært store arealer med ekstremt baserike miljøer, og stort potensial for flere sjeldne og rødlistede arter knyttet til baserike og fuktige miljøer.

Bekkekløfta i Ytre Savåga har tidligere vært registrert med langt større utstrekning, fra nedenfor planlagt kraftstasjonsplassering til ovenfor planlagt inntak. Ecofact mener Ytre Savåga ikke renner i terreng som oppfyller de topografiske kravene for bekkekløft, og har derfor avgrenset et mindre areal som naturtypen bekkekløft.

Fylkesmannen i Nordland uttaler at det er registrert 16 bekkekløfter i Saltenområdet, hvorav seks i Beiarn kommune. Av bekkekløfter i Saltenområdet er det tre andre lokaliteter av A-verdi. Fylkesmannen vurderer at det er viktig for måloppnåelsen av naturmangfoldloven § 4 at lokalitetene i Indre og Ytre Savåga bevarer. Både Fylkesmannen og fylkeskommunen har fremmet innsigelse til søknaden om Savåga kraftverk med begrunnelse i konsekvenser for bekkekløftmiljøet. FNF Nordland er negativ til en utbygging og viser til viktige bekkekløfter, høy artsdiversitet og krevende arter, samt en usikkerhet og potensial for flere krevende og truede arter.

Figur 1: Ett av stedene hvor elveløpet forsvinner inn i grottesystemer, her i Indre Savåga. Flomløp over blankskurt berg så vidt synlig til venstre i bildet.

Vannet på berørt strekning i Indre Savåga og Gleinåga forsvinner flere steder ned i grottesystemer under bakken. Ved høye vannføringer går også deler av vannet over bakken. Grottene i Indre Savåga inngår i naturtypen bekkekløfta med verdi nasjonalt viktig. I øvre fjerdedel av naturtypen vil elveløpet i Indre Savåga få økt vannføring som følge av overføringen fra Gleinåga. På resten av strekningen og i bekkekløfta i Ytre Savåga vil vannføringen bli redusert etter utbygging. Søker har forslått en minstevannføring 42 l/s i perioden 1.5-30.9 og 10 l/s resten av året fra inntaket i Gleinåga. Fra inntaket i Indre Savåga er det foreslått en minstevannføring på 85 l/s i perioden 1.5-30.9 og 18 l/s resten av året. Fra hovedinntaket i Ytre Savåga skal det slippes 138 l/s i perioden 1.5-30.9 og 27 l/s resten av året. Søker har også uttalt at med slipp på 200 l/s i sommerperioden fra Indre Savåga vil produksjonen reduseres til 12,6 GWh, men prosjektet ansees fortsatt som økonomisk realiserbart. Dersom begge overføringene fjernes vil produksjonen reduseres til 6,7 GWh/år, og prosjektet vil mest sannsynlig være ulønnsomt ifølge søker.

NVE mener den berørte elvestrekningen er et særegent vassdrag som følge av de veiene elveløpene tar i grottesystemer, de høye biologiske verdiene og potensialet for flere sjeldne og trua arter. I Olje- og energidepartementets *Retningslinjer for små vannkraftverk* er det angitt at Norge har et internasjonalt ansvar for naturtypene bekkekløft og fossesprøytsoner. Retningslinjene angir videre at tiltak som kommer i konflikt med naturtyper Norge har et internasjonal ansvar for ikke kan påregne å få konsesjon. NVE vektlegger at naturtypen i Indre Savåga er en av få naturtyper med nasjonal verdi i området og at store deler av bekkekløfta får fraført vann. Forholdet til naturtyper har vært avgjørende for konsesjonsspørsmålet for Savåga kraftverk.

Arter

De rødlistede artene kalklok og fjellbakkeseite (begge NT) er registrert i influensområdet. Ifølge biomangfoldrapporten har kalklok tilknytning til fuktige og skyggefulle miljø. Hovedgrunnen til at arten er truet er klimaforandringer. Begge artene er registrert flere steder i influensområdet, også ved rørgata og hovedinntaket. Disse plasseringene kan bli berørt av de fysiske inngrepene ved bygging av kraftverket. Ulempene for rødlistearter inngår i en total vurdering av fordeler og ulemper ved tiltaket, men forholdet til rødlistearter er ikke alene avgjørende for konsesjonsspørsmålet.

Forholdet til naturmangfoldloven

Alle myndighetsinstanser som forvalter natur, eller som fattet beslutninger som har virkninger for naturen, plikter etter naturmangfoldloven § 7 å vurdere planlagte tiltak opp mot naturmangfoldlovens relevante paragrafer. I NVEs vurdering av søknaden om Savåga kraftverk legger vi til grunn prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 samt forvaltningsmålene i naturmangfoldloven §§ 4 og 5.

Kunnskapen om naturmangfoldet og effekter av eventuelle påvirkninger er basert på den informasjonen som er lagt fram i søknaden, miljørapport, høringsuttalelser, samt NVEs egne erfaringer. NVE har også gjort egne søk i tilgjengelige databaser som Naturbase og Artskart april 2017. Etter NVEs vurdering er det innhentet tilstrekkelig informasjon til å kunne fatte vedtak og for å vurdere tiltakets omfang og virkninger på det biologiske mangfoldet. Samlet sett mener NVE at sakens kunnskapsgrunnlag er godt nok utredet, jamfør naturmangfoldloven § 8.

De omsøkte prosjektene i Beiarmpakken vil kunne berøre 18 naturtypelokaliteter som er viktige etter DNs håndbok 13:

Kraftverk	Naturtype	Truetkategori	Verdisetting
Galtåga	Sørvendte berg og rasmarker		B
	Bekkekløft og bergvegg		C
	Bjørkeskog med høgstauder		C
	Sørvendte berg og rasmark		C
	Gammel løvskog*		C
Savåga	Bekkekløft og bergvegg		A
	Bekkekløft og bergvegg		B
	Bjørkeskog med høgstauder*		B
	Gammel løvskog*		C
Gamåga	Slåttemark*	EN	B
	Gråor-heggeskog		B
	Bekkekløft og bergvegg		C
	Fossesprøytsone	NT	C
Mårberget	-		
Heståga og Troåga	Slåttemark*	EN	C
	Bekkekløft og bergvegg		C
	Fossesprøytsone	NT	C
	Bjørkeskog med høgstauder*		C

	Gammel lauvskog*	C
Høgforsen	-	
Bruforsen	-	

*Utvalgt naturtype.

I tilknytning til Høgforsen, Bruforsen og Heståga og Troåga kraftverk berøres også anadrom strekning i det nasjonale laksevassdraget i Beiarelva. Alle kraftverk vil berøre naturtypen elveløp som er rødlistet *nær truet*.

I Beiarnpakken er følgende rødlistede arter registrert i influensområdet til kraftverkene:

Kraftverk	Art	Rødlistekategori
Galtåga	Jerv	EN
	Gaupe	EN
	Lirype	NT
	Olivenlav	NT
Savåga	Fjellbakkesøte	NT
	Kalklok	NT
Gamåga	Sandsvale	NT
	Jerv	EN
Mårberget	Gaupe	EN
	Bjørn	EN
	Jerv	EN
	Gaupe	EN
	Vanlig sotbeger	NT
Heståga og Troåga	Bakkeløk	NT
	Bakkesøte	NT
	Jerv	EN
	Gaupe	EN
	Oter	VU
	Lirype	NT
	Rovfugl u. off.	NT
Bruforsen	Rovfugl u. off	NT
	Gaupe	EN
	Oter	VU
	Jerv	EN
Høgforsen	Rovfugl u. off	NT
	Gaupe	EN
	Oter	VU
	Jerv	EN

For påviste naturtyper og rødlistearter viser vi til tabellene ovenfor. Tiltakenes virkning på hver enkelt forekomst er diskutert i kapitlene «*Naturtyper*» og «*Arter*» i hvert enkelt vedtak. NVE mener påvirkningen på naturtyper og rødlistearter vil være akseptabel, gitt de avbøtende tiltak og tilpasningene gjort i de prosjektene som får konsesjon. Etter NVEs mening vil ingen av kraftverkene i Beiarnpakka som får konsesjon være i konflikt med forvaltningsmålet for naturtyper eller økosystemer gitt i naturmangfoldloven § 4 eller forvaltningsmålet for arter i naturmangfoldloven § 5 gitt eventuelle avbøtende tiltak.

NVE har i vedtaket vurdert sakene i Beiarnpakka sin påvirkning på viktige og prioriterte naturtyper og rødlistede arter opp mot eksisterende påvirkninger i regionen. Den samlede belastningen anses ikke

som så stor at den blir avgjørende for konsesjonsspørsmålet, men tillegges vekt i den samlede vurderingen av fordeler og ulemper for allmenne interesser.

NVE har også sett påvirkningen fra Savåga kraftverk i sammenheng med andre påvirkninger på naturtypene, artene og økosystemet. I Beiarn kommune ligger de allerede utbygte kraftverkene Govddesåga, Steinåga, Arstadfossen, Nordlandselva, Muoidejohka og Kjeldåga kraftverk. Det er gitt konsesjon til Brevikelva kraftverk, som ikke er utbygd. I tillegg behandler vi nå syv småkraftsøknader, hvor alle utenom en ligger i tilknytning til Beiardalen. NVE mener Savåga kraftverks innvirkning på den samlede belastningen på vassdragsnaturen i området er begrenset. Den samlede belastning på økosystemet og naturmangfoldet er dermed blitt vurdert, jamfør naturmangfoldloven § 10. Den samlede belastningen anses ikke som så stor at den blir avgjørende for konsesjonsspørsmålet.

Etter NVEs vurdering foreligger det tilstrekkelig kunnskap om virkninger tiltaket kan ha på naturmiljøet, og NVE mener at naturmangfoldloven § 9 (føre-var-prinsippet) ikke får avgjørende betydning for konsesjonsspørsmålet. NVE legger noe vekt på føre-var-prinsippet siden tiltaksområdet har grotter som vanskelig lar seg undersøke og området har store biologiske verdier.

Avbøtende tiltak og utformingen av tiltaket vil spesifiseres nærmere i våre merknader til vilkår dersom det blir gitt konsesjon. Tiltakshaver vil da være den som bærer kostnadene av tiltakene, i tråd med naturmangfoldloven §§ 11-12.

Det er funnet én prioritert naturtype, slåttemark (EN), som vil kunne bli påvirket ved en eventuell utbygging i Beiarnpakka. Verdien av naturtypen er diskutert i kapittelet «*Naturtyper*». Naturtypen slåttemark ligger i nærheten av Gamåga kraftverk. Det er linjetilknytningen som vil kunne påvirke forekomsten. Naturtypen er vurdert opp mot §§ 52 og 53 i naturmangfoldloven, §§ 3-1 og 4 i forskrift om utvalgte naturtyper etter naturmangfoldloven (2011) og i «*Handlingsplan for slåttemark*» DN rapport 2009-6.

Reindrift

I OEDs retningslinjer for små vannkraftverk blir tap, oppstyking og redusert bruk av beiteland på grunn av arealinngrep og annen menneskelig aktivitet trukket fram som en av de største utfordringene for reindriftsnæringen i dag. Den samlede effekten av en rekke mindre inngrep og forstyrrende aktiviteter innenfor reinbeiteområder er ofte langt større enn effekten av de enkelte inngrep (OED, 2007).

Alle de sju søknadene i Beiarn kommune berører Saltfjellet reinbeitedistrikt. Distriktet strekker seg fra Saltfjorden og Skjerstadfjorden i nord, Saltdalen, Junkerdalen og svenskegrensen i øst til Dunderlandsdalen og Virvassdalen i sør. De ligger helt eller delvis innenfor Beiarn, Gildeskål, Saltdal, Rana, Bodø og Meløy kommuner. Oversiktskart over distriktet vises nedenfor på figur 2 (om samlet belastning på Saltfjellet reinbeitedistrikt).

Saltfjellet reinbeitedistrikt består av syv siidaer. Distriktet hadde beiterettigheter i Sverige vinterstid fram til 2005, da reinbeitekonvensjonen opphørte. Flokkene beiter nå enten helt vest eller helt øst vinterstid. Vinterbeitene regnes som en minimumsfaktor for distriktet.

I forbindelse med konsesjonsbehandlingen av småkraftsøknadene i Beiarn satte NVE krav om utarbeidelse av en felles reindriftsrapport for alle søknadene i pakken. Sweco AS leverte en endelig rapport den 15.2.2016. Rapporten ble sendt på høring sammen med søknadene. Den oppsummerer hvordan de ulike prosjektene påvirker reindriftsnæringen. Både Fylkesmannen i Nordland og Sametinget er kritiske til konklusjonene i rapporten og mener den ikke er godt nok reindriftsfaglig

begrunnet. I reindriftsrapporten er overføringene fra Gleinåga og Indre Savåga vist (figur 5-4 i rapporten) på vesentlig lavere høyde enn det som er omsøkt.

Fylkesmannen i Nordland har fremmet innsigelse til Galtåga og Savåga kraftverk. I tillegg har de gitt en betinget fraråding av Gamåga kraftverk grunnet stor belastning på reindrifta. Sametinget har på bakgrunn av Fylkesmannens høringsuttalelse og samtaler med reinbeitedistriktet fremmet innsigelse til Galtåga, Savåga, Gamåga og Mårberget kraftverk. De mener totalbelastningen for reindrifta er stort og at NVE, sitat Sametingets høringsuttalelse:

«(...) bør vurdere om virkningene av tiltakene for reindriftas driftsgrunnlag overstiger skrankene i FNs konvensjon 27 om sivile og politiske rettigheter. (...)»

NVE har konsultert både Sametinget og Saltfjellet reinbeitedistrikt, etter befarung, om alle de fire nevnte kraftverkene.

Saltfjellet reinbeitedistrikt viser til følgende potensielle konfliktområder med reindriftsnæringen: Områdene lokalisert på nord og østsiden av Beiarelva ligger alle i eller i nærheten av tidlige vårbeiter eller kalvingsområder. Flere av stedene blir det tidlig bart og grønt. Kalvetunge simler og simler med nyfødte kalver er ekstra vare for forstyrrelser. Om det skal gis konsesjon krever de at søker går i dialog med reinbeitedistriktet om hvor og når det er greit med anleggsvirksomhet. Inntaksområdene og vei inn til inntaket har også konfliktpotensial. Plassering av inntak, neddemmet areal og restriksjoner med bruk av anleggsveier er viktige tema å avklare.

Alle prosjektene i Beiarnpakka berører Saltfjellet reinbeitedistrikt i større eller mindre grad. Se tabell 1 nedenfor.

Tabell 1: Beiteland I og flyttvei er markert mørkeblå, beiteland II er farget lyseblå, mens hvit betyr at verdiene ikke berøres. Siste kolonne summerer opp hvordan allerede konsesjonsgitte kraftverk eller positive innstillinger til OED berører de samme verdiene som berøres av Beiarnpakka.

Beiteland / flyttvei	Galtåga	Savåga	Gamåga	Mårberg.	Hest.-Tro.	Høgf.	Bruf.	Gitt konsesjon
Vår								2 / 4 / 6
Sommer								1 / 7 / 4
Høst								0 / 0 / 12
Høst-vinter								0 / 6 / 6
Vinter								4 / 7 / 1
Flyttvei								1 / - / 11
Verdi	Stor	Stor	Stor	Stor	Liten	Liten	Middels	

Ut ifra tabell 1 framgår det at alle typer årstidsbeiter blir berørt av småkraftsøknadene i Beiarn. Spesielt Galtåga og Savåga har områder som kan brukes hele året, selv om vår og tidlig sommer er de viktigste tidspunktene for reinbeitedistriktet. Vårbeite I og kalvingslandet som blir berørt av disse to prosjektene ligger i et område som generelt både er lite utbygd og med lite menneskelig ferdsel. Galtåga og Savåga ligger i tillegg i nærheten av en flyttvei. Gamåga ligger litt mer midt i mellom to

sentrale kalvingsområder, og blir også brukt i kalvingsperioden. Både Galtåga, Savåga og Gamåga er områder som blir tidlig bart og tidlig grønt. Derfor er områdene spesielt godt egnet i kalvings- og pregingsperioden. Mårberget ligger i et område som er et viktig sommer- og høstbeite. Bruforsen ligger i ytterkanten av et viktig sommerbeite i land i dalbunnen av Beiardalen, mens inntaksdammen kan få et vannspeil som strekker seg bort mot en trekklei reinen benytter for å krysse Beiarelva.

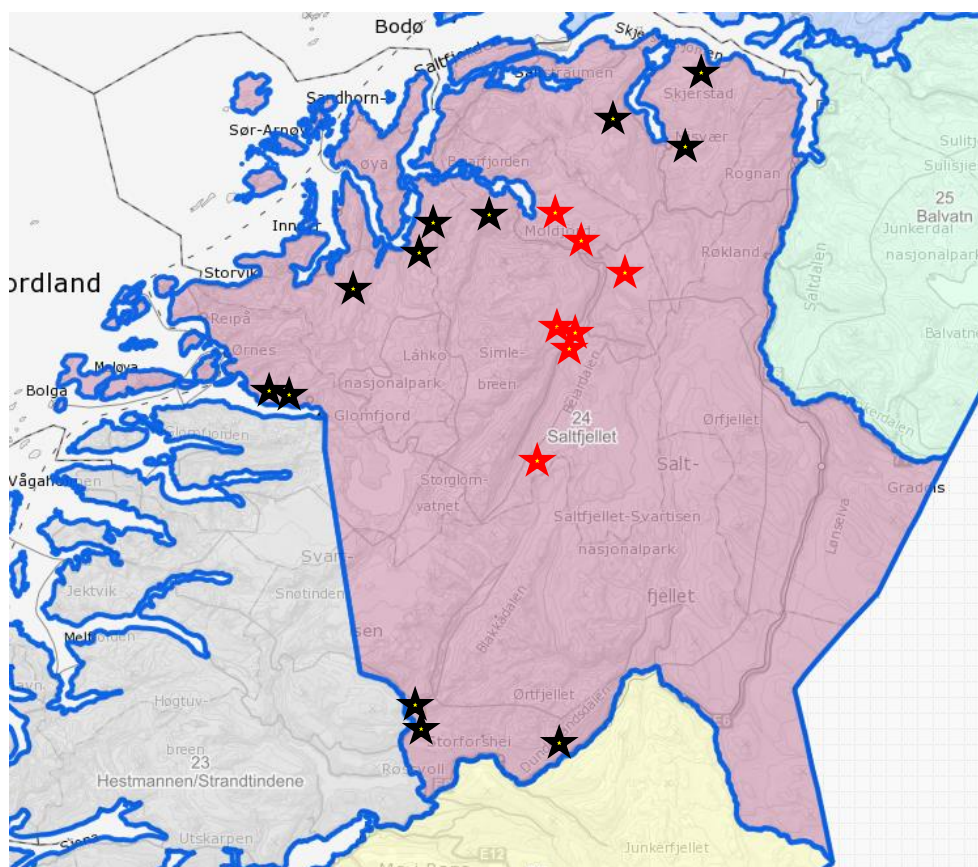
Fra høringsuttalelser, konsultasjoner og reindriftsrapporten har vi oppsummert verdiene for de ulike prosjektene i tabell 1. Galtåga, Savåga, Gamåga og Mårberget kraftverk er gitt stor verdi for reindriften, mens Bruforsen, Høgforsen og Heståga-Troåga kraftverk har mindre verdi.

Samlet belastning på Saltfjellet reinbeitedistrikt

Innenfor Saltfjellet reinbeitedistrikt finnes til sammen 31 små og store vannkraftverk, som allerede er bygget ut: Arstadfossen (1,0 MW), Dragefossen (3,3 MW), Dversetelva (3,7 MW), Evenset (0,1 MW), Forså (12 MW), Fykanvannet (2,4 MW), Glomfjord (20 MW), Govddesåga (26,8 MW), Kjeldåga (0,5 MW), Kvannvatn (4,0 MW), Langvatn (5,4 MW), Lysvatn (4,1 MW), Muoidejohka (5,5 MW), Neverdalsåga (2,1 MW), Nordlandselva (2,0 MW), Oldereid (15 MW), Reinskar (9,6 MW), Sagelva 1 (0,6 MW), Sagelva 2 (0,4 MW), Sakrisåga (1,0 MW), Sjøfossen (3,6 MW), Skromma (2,3 MW), Steinåga (5,4 MW), Storrøvatnet (0,6 MW), Strandjordselva (0,8 MW), Sundsfjord (96 MW), Svartevatn (0,8 MW), Svartisen (600 MW), Tapstad (0,1 MW), Tørrbekken (0,7 MW) og Ørtvatn kraftverk (4,3 MW).

NVE har sendt positiv innstilling til bygging av Rognlia kraftverk (2,7 MW), i tillegg til elleve små- og minikraftverk som har fått konsesjon, men som ikke er bygget ennå: Skredelva (2,9 MW), Fargerielva (0,47 MW), Ørtfjell (3,2 MW), Røvassåga (4,95 MW), Blakkåga (9,9 MW), Selstaddalen (1,6 MW), Tverrfjelleva (3,3 MW), Tverråga (2,1 MW), Breivikelva (3,5 MW), Tindåga (2,8 MW) og Breivikelva kraftverk (9,9 MW). Disse er allerede markert med sort stjerne i fig. 2 nedenfor. Ingen av disse prosjektene er per i dag under bygging.

NVE behandler nå, gjennom Beiarnpakken, resten av det som per i dag er omsøkt innenfor reinbeitedistriktets område. Søknadene i Beiarnpakka er markert med rød stjerne i fig. 2. De konsesjonsgitte ligger alle i ytterkant av reinbeitedistriktet, enten nord-vest eller sør i distriktet. (se fig. 2) De omsøkte kraftverkene i Beiarnpakka er lokalisert mer midt i distriktet. Noen kun nede i dalføret, mens andre strekker seg opp mot fjellområdene. Alle de enkeltstående prosjektene har Sametinget fremmet innsigelse til (Galtåga, Savåga, Gamåga og Mårberget kraftverk), mens klyngen med kraftverk (Heståga og Troåga, Bruforsen og Høgforsen kraftverk) har langt lavere konfliktnivå med reindrifta.

Figur 2: Oversiktskart over Saltfjellet reinbeitedistrikt. Sorte stjerner er konsesjonsgitte kraftverk, røde stjerner er småkraftsøknader i Beiarmpakken.

Ut ifra tabell 1 ser vi at en utbygging av Beiarmpakka vil øke belastningen på vårbeite 1 og kalvingsland. Nærhet til flyttveier i de samme områdene øker verdien for reindrifta. Beiardalen ligger i høst-vinter og vinterbeite II områder. Siden vinterbeiter er en minimumsfaktor vil en økt utbygging virke merbelastende for reinbeitedistriktet, selv om Beiarmpakka ikke bidrar til merbelastning i vinterbeite I- områder. Oversikten viser hvor viktig det er at søker har god dialog med reinbeitedistriktet i sårbare perioder, og at det stilles riktige vilkår ved en eventuell konsesjon.

Både Fylkesmannen i Nordland og reindriftsrapporten peker på andre tekniske inngrep som også virker forstyrrende på reinbeitedistriktet. Det nevnes både vei- og hyttebygging, samt åpning av et stort kvartsdagbrudd fra Nasafjell. Dagbruddet vil etter det NVE kan se påvirke distriktet mest siden dette er lokalisert i et av vinterbeiteområdene, som jo er en minimumsfaktor for reindrifta. Dette kan gjøre vinterbeite II-land til viktigere områder enn de er i dag. Alle prosjektene i Beiarmpakka ligger i vinterbeite II-land.

Selv om det er omfattende bygging oppsummerer reindriftsrapporten følgende om sumvirkninger av alle tiltak som er utført i nyere tid, og som kan komme til å realiseres i nærmeste framtid, sitat Sweco, reindriftsrapport, s. 27:

«(...) Vi [Sweco] vurderer ikke at situasjonen er dramatisk i dette område, men den endres sakte men sikkert til det verre for reindrifta. For at ikke kraftverkene i Beiarmpakken skal bidra vesentlig i negativ retning er det viktig at:

1. Det tas hensyn til reindrifta i anleggsperioden.

2. *At det ikke bygges permanente veier eller traséer som gjør det enklere enn tidligere å komme lengre inn i fjellet med motoriserte hjelpemidler.»*

Etter konsultasjon med Saltfjellet reinbeitedistrikt, hvor de har vist til hvilke tiltak som er nødvendig i det enkelte prosjektet for at de skal kunne akseptere en utbygging har NVE vurdert at det enkelte kraftverk i seg selv ikke vil overskride tålegrensen for reinbeitedistriktet, men at summen av alle kraftverkssøknadene på nord og østsiden av Beiarelva kan bli en for stor belastning for distriktet. I vår vurdering av sumvirkningene har urørthet og menneskelig bruk av områdene spilt en rolle i vår vurdering av konsekvens. Dette oppsummeres i hvert enkelt vedtak.

Savåga kraftverk

NVE mener de viktigste negative virkningene av tiltaket for reindriften vil være i øvre deler av tiltaksområdet for Savåga kraftverk. Gleinåga er planlagt overført ved kote 475 med omtrent 300 m rør til Indre Savåga. Det overførte vannet skal renne i elveløpet i Indre Savåga ned til ny overføring til Ytre Savåga ved kote 380. Overføringen fra Indre Savåga blir omtrent 900 m lang. Begge overføringene skal skje med en enkel inntaksløsning i elva og nedgravde rør. Eksisterende traktorveier skal benyttes, men må oppgraderes og forlenges med omtrent 70 m til overføringsinntaket i Indre Savåga og 90 m til overføringsinntaket i Gleinåga. Veiene til inntakene skal ifølge søknaden tilbakeføres til sin opprinnelige bredde og veiklasse.

Øvre deler av prosjektområdet er preget av glissen bjørkeskog og slak helning. 420 kV kraftlinja passerer nært de to overføringsinntakene. Traktorveiene blir gradvis mindre omfangsrike høyere opp i influensområdet, og veien ved overføringen av Gleinåga er relativt beskjeden i omfang. Området blir tidlig bart på våren. Det brukes hovedsakelig av lokalbefolkningen, og det er lite motorisert ferdsel når snøscootersesongen er over i midten av april. Reindriften er usikre på hvordan snøbroer over elvene blir berørt av økt vannføring. Det nederste elveløpet med økt vannføring er ifølge reindriften et område hvor reinen normalt passerer elva, men hvor det nå er planlagt høyere vannføring fra overføringene.

Fylkesmannen i Nordland har gjort følgende vurdering av konsekvensene for reindrift:

«Det er særlig inngrepene i forbindelse med overføringene fra Indre Savåga og Gleinåga som vil få negative konsekvenser for reindriften, men også veibygging og oppgradering av dagens traktorveier vil kunne få betydelige negative konsekvenser for reindriften i form av økt ferdsel inn i området. Anleggsperioden vil også medføre negative konsekvenser for reindriften.

Området brukes store deler av året til reinbeiter. Nord og øst for tiltaksområdet er det også kalvingsområder. Det forekommer også kalving i området hvor det er planlagt inntak og rørgate fra Indre Savåga og Gleinåga. Dette området brukes også mye som beiteland i tiden før og etter kalving. Terrenget er her sørvendt, og snøen tiner tidlig slik at det blir gode beiteforhold.»

I tillegg til Fylkesmannen har også Sametinget innsigelse til Savåga kraftverk begrunnet med konsekvenser for reindriften.

NVE mener det vil være mulig å avbøte en del av ulempene for reindriften ved å begrense anleggsperioden og at veiene til inntakene tilbakeføres til opprinnelig stand. Overføringene medfører likevel nye inngrep i områder som er viktige for reindriften ved legging av rørgatene for overføringene, to mindre nye veier og også som følge av oppgradering av de eksisterende veiene. Selv om anleggsveiene tilbakeføres til opprinnelig stand, vil det etter vår vurdering ta noe tid før området fremstår som i dag. Økt vannføring på deler av elvestrekningene og de nye inngrepene kan også

medføre en økt barriereeffekt for reinen. Tiltaket vil medføre ulemper for reindrift i et område som brukes hele året, men er særlig viktig på våren og forsommeren. Overføringene ligger også nært flyttlei og kalvingsområder. NVE vektlegger at det er planlagt inngrep i et område som er viktig for reindrift og dette inngår også i en total vurdering av samlet belastning for Saltfjellet reinbeitedistrikt. Forholdet til reindrift har vært viktig for konsesjonsspørsmålet for Savåga kraftverk.

Samfunnsmessige fordeler

En eventuell utbygging av Savåga kraftverk vil gi 13,1 GWh i et gjennomsnittså. Denne produksjonsmengden regnes som vanlig for et småkraftverk. Småkraftverk utgjør et viktig bidrag i den politiske satsingen på fornybar energi. Det omsøkte tiltaket vil gi inntekter til søker og grunneiere og generere skatteinntekter. Videre vil Savåga kraftverk styrke næringsgrunnlaget i området og vil dermed kunne bidra til å opprettholde lokal bosetning.

Oppsummering

Savåga kraftverk vil produsere 13,1 GWh/år og ha en utbyggingskostnad på 3,25 kr/kWh. Energikostnaden over levetiden (LCOE) er beregnet til 0,29 kr/kWh (usikkerhet i spennet 0,25-0,34). Utbyggingskostnaden for prosjektene ligger lavere enn gjennomsnittet i forhold til vind- og småkraftprosjekter som har endelig konsesjon. I vedtaket har NVE lagt særlig vekt på forholdet til naturmangfold og reindrift. NVE mener spesielt overføringene vil medføre inngrep og negative konsekvenser for reindriften i et viktig område. Overføringene ligger nært flyttlei, i et område som blir tidlig bart og brukes som vår- og tidlig sommerbeite og kalvingsland. NVE har også vektlagt samlet belastning for Saltfjellet reinbeitedistrikt i konsesjonsspørsmålet for Savåga kraftverk. Tiltaket vil fraføre vann fra to bekkekløfter av nasjonal og regional verdi. NVE mener vassdraget er særegent som følge av grottesystemene, de høye biologiske verdiene og potensial for ytterligere sjeldne og trua arter. NVE kan ikke se at det finnes realistiske avbøtende tiltak som reduserer ulempene reindrift og biologisk mangfold i tilstrekkelig grad. NVE mener søknaden er i strid med Olje- og energidepartementets *Retningslinjer for små vannkraftverk* ved at den berører naturtyper Norge har internasjonalt ansvar for.

NVEs konklusjon

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at ulempene ved bygging av Savåga kraftverk er større enn fordelene. Kravet i vannressursloven § 25 er ikke oppfylt. NVE avslår derfor søknaden fra Norsk Vannkraft om tillatelse til bygging av Savåga kraftverk.

Øvrige forhold som er tatt opp av høringspartene gjelder i større grad krav til vilkår og avbøtende tiltak eller andre forhold som ikke er av betydning for vår konklusjon. Grunnet avslaget er ikke disse drøftet her.

Øvrige forhold

Beiarn kommune ber i brev datert 20.12.2016 til Finansdepartementet (FIN), Olje- og energidepartementet (OED) og NVE om at all saksbehandling av konsesjonssaker i Beiarn kommune stanses inntil kapitaliseringsrenten er vurdert og avklart. Kommunen viser til at de har avgitt mye natur til kraftproduksjon, samtidig som at inntektene til kommunen er lav. OED v/statsråden besvarte kommunens henvendelse i brev av 1.2.2017. Statsråden viser her blant annet til Sundvollen-erklæringen og satsingen på fornybar energi. OED og NVE vil derfor ha fortsatt prioritet på å

behandle søknader om nye kraftanlegg. I tråd med brevet fra statsråden har NVE opprettholdt planlagt framdrift i saksbehandlingen av småkraftsøknadene i Beiarn.

Vedlegg

Kart

